

Proa

EMILY BRONTË

Cims borrascosos

Traducció de MONTSERRAT DE GISPERT

EMILY BRONTË

CIMS BORRASCOSOS

Traducció de Montserrat de Gispert

Proa

Títol original: *Wuthering Heights*

La primera edició catalana d'aquesta obra va ser publicada a Edicions Proa l'any 1996

Primera edició en aquest format: gener del 2022

© de la traducció: Montserrat de Gispert Brossa, 1996

© Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions, SLU, Proa

Diagonal, 662-664

08034 Barcelona

www.proa.cat

Fotocomposició: Víctor Igual

DIPÒSIT LEGAL: B. 18.173-2021

ISBN: 978-84-7588-921-4

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

1801 — Ara mateix torno de fer una visita al meu propietari, el solitari veí que segur que em portarà maldecaps. Realment, aquesta és una regió meravellosa! No crec que hagués pogut trobar en tot Anglaterra un indret tan completament apartat del brogit de la societat. Un Paradís perfecte per als misantrops, i crec que el senyor Heathcliff i jo som la parella ideal per compartir aquesta desolació. És un individu formidable! Poc es podia imaginar la simpatia que m'ha inspirat quan he notat com els seus ulls negres es replegaven recelosament sota les celles, en veure'm arribar a cavall, i com endinsava encara més els dits, amb ferotge resolució, a les butxaques de l'armilla, quan he anunciat el meu nom.

—El senyor Heathcliff? —he dit.

M'ha respost amb un moviment de cap.

—Sóc el senyor Lockwood, el seu nou llogater, senyor. És un honor per a mi visitar-lo tan aviat com he pogut, d'ençà de la meva arribada, per expressar-li el desig de no haver-lo importunat amb la meva insistència a sol·licitar l'ocupació de la Granja dels Tords; ahir em van dir que vostè havia tingut alguns projectes...

—La Granja dels Tords és meva, senyor —ha interromput, estremint-se—, i no permetré que ningú m'importuni, si ho puc impedir. Passi!

El «passi» ha estat pronunciat entre dents i el sentiment que expressava era «vés-te'n al diable»; ni tan sols la reixa sobre la qual es repenjava no ha fet cap moviment que correspongués a les seves paraules; i suposo que han estat aquestes circumstàncies les que m'han decidit a acceptar la

invitació: m'he sentit interessat per un home que semblava encara més exageradament reservat que jo mateix.

Quan ha vist que el pit del meu cavall empenyia literalment la barrera, ha allargat la mà per treure'n la cadena; després m'ha precedit pel camí amb aire sorrut i ha cridat, quan entràvem al pati:

—Joseph, agafa el cavall del senyor Lockwood i porta una mica de vi.

«Aquí tenim tot el personal de servei, suposo», ha estat la reflexió suggerida per aquesta doble ordre. «No és estrany que l'herba creixi entre les lloses i que el bestiar sigui l'únic encarregat de tallar les bardisses.»

Joseph és un home gran, més ben dit, vell; molt vell, potser, tot i ser robust i musculós.

—Valga'ns Déu! —ha dit per a ell mateix, amb una veu baixa que expressava mal humor i fàstic, mentre es feia càrrec del meu cavall; m'anava mirant tota l'estona a la cara, d'una manera tan agra que jo, caritativament, he suposat que necessitava l'ajuda divina per digerir el dinar i que la seva pietosa exclamació no tenia res a veure amb la meva imprevista aparició.

Wuthering Heights (Cims Borrascosos) és el nom de la residència del senyor Heathcliff. Wuthering* és un adjectiu molt específic d'aquesta regió, que descriu l'agitació atmosfèrica a què està sotmès l'indret en temps de tempesta. En totes les èpoques deuen tenir, sens dubte, una ventilació pura i saludable; es pot endevinar la força del vent del nord, quan bufa sobre el marge, per l'excessiva inclinació d'uns quants avets esquifits que hi ha a l'extrem de la casa i per una filera d'arços esprimatxats que allarguen totes les branques

* *Wuthering* és un terme de difícil traducció. És un adjectiu derivat del verb *wuther*, que significa «rugir, bramar, xisclar», aquí referit al vent quan bufa amb violència. De les possibles traduccions del topònim que dona títol a la novel·la (Puig Ventós, Cims Rúfols, etc.), hem escollit la ja popularitzada per les versions cinematogràfiques, *Cims borrascosos*. (*N. de la t.*)

en la mateixa direcció, com si demanessin almoïna al sol. Sortosament, l'arquitecte tingué la previsió de fer una construcció resistent: les estretes finestres estan profundament endinsades en el mur, i els angles de la casa estan defensats per grans pedres que sobresurten.

Abans de traspasar el lllindar, m'he aturat per admirar una sèrie de grotesques figures esculpides a la façana i especialment entorn de la porta principal, sobre la qual, entre una infinitat de grius erosionats i de noiets impúdics, he distingit la data «1500» i el nom «Hareton Earnshaw». Jo hauria fet alguns comentaris i hauria demanat al sorrut propietari una breu història del lloc, però la seva actitud a la porta semblava exigir la meua entrada immediata o la meua total desaparició, i jo no sentia pas desitjos d'agreuja la seva impaciència abans d'inspeccionar fins els racons més amagats d'aquella mansió.

Un graó ens ha portat a la sala d'estar familiar, sense cap rebedor o passadís introductori; aquí, aquesta peça s'anomena «la casa» per excel·lència. Inclou, normalment, la cuina i la sala, però crec que als Cims Borrascosos la cuina s'ha vist obligada a retirar-se completament cap a una altra estança; si més no, jo sentia una xerradissa i un enrenou d'actuals de cuina que venien de molt endins; i no he observat cap senyal de rostit, bullit o torrat, prop de l'enorme llar de foc; ni tampoc cap esclat de cassoles de coure i escorredors de llauna a les parets. En un dels panys de paret, tanmateix, s'hi reflecteixen esplèndidament la llum i la calor per les rengleres d'immensos plats de peltre, intercalats amb gerres i pitxells de plata, que puguen, filera sobre filera, en un gran bufet de roure, fins a la mateixa teulada. Aquesta última mai no ha estat recoberta i tota la seva anatomia s'ofereix nua a l'ull inquisitiu, tret d'una part en què una estructura de fusta carregada de coques de civada i un munt de cuixes de bou, de xai i de pernils la dissimulen. Damunt de la xemeneia hi ha diverses armes de foc velles i deslluïdes i un parell de pistoles d'arçó a tall d'ornament, tres pots de llauna pintats

amb colors estridents, col·locats al llarg de la lleixa. El terra és de pedra blanca i llisa; les cadires, de respatllers alts i estructura primitiva, pintades de verd, llevat de dues o tres de negres i robustes, amagades a l'ombra. Sota una arcada que forma el bufet, reposava una immensa gossa *pointer* de color grisós, envoltada per un eixam de cadells cridaners; i hi havia més gossos, que s'amagaven en altres recers.

Ni la cambra ni el mobiliari no haurien tingut res d'extraordinari si haguessin pertangut a un casolà granger del nord, de rostre obstinat i membres musculosos, ressaltats pels calçons curts i les polaines. Aquesta mena d'individu, assegut a la butaca, amb el pitxell de cervesa escumejant al davant, damunt d'una taula rodona, és el que hom es pot trobar habitualment si fa una volta per aquests turons, en un radi de cinc o sis milles, sempre que hi vagi a l'hora adient, després de dinar. Però el senyor Heathcliff ofereix un contrast singular amb aquesta estança i aquest estil de vida. Per l'aspecte és un gitano de pell fosca, i pel vestir i les maneres, un senyor; vaja, tan senyor com molts altres propietaris rurals; més aviat deixat, però sense que aquesta negligència li doni una aparença desagradable, perquè és alt i ben plantat, i més aviat taciturn; potser algú li atribuiria una mena d'arrogància grollera. Jo tinc dins meu una fibra sensible que em diu que no hi ha res d'això; sé, per instint, que la seva reserva prové d'una aversió a les mostres ostentoses dels sentiments, a les manifestacions de simpatia mútua. Pot estimar i odiar de manera igualment encoberta, i considera una espècie d'impertinència que algú també l'estimi o l'odiï. Però no, vaig massa de pressa. Li estic atorgant gratuïtament els meus propis atributs. El senyor Heathcliff pot tenir raons, per no allargar la mà quan es troba una possible coneixença, completament diferents de les que han actuat sobre mi. Prefereixo pensar que la meva manera de ser és gairebé única. La meva estimada mare solia dir que jo mai no tindria una llar confortable, i tot just aquest estiu passat he pogut comprovar que sóc absolutament indigne de tenir-la.

Mentre gaudia d'un mes de temps agradable a la vora del mar, vaig conèixer la més fascinant de les criatures, una autèntica deessa, als meus ulls, mentre no es va adonar de la meva existència. Mai no vaig dir «el meu amor» amb paraules; però, si es pot parlar amb els ulls, fins la persona més idiota podria haver endevinat que jo estava profundament enamorat; ella em va entendre, finalment, i em tornà la mirada, la més dolça mirada que es pugui imaginar. I què vaig fer jo? Ho confesso amb vergonya, tancar-me fredament en mi mateix, com un caragol; a cada missatge dels seus ulls mostrar-me més fred i distant; fins que, al final, la pobra innocent es va veure abocada a dubtar dels seus propis sentits i, aclaparada pel suposat error, convencé la seva mare d'anar-se'n.

Per aquest estrany canvi d'actitud em vaig guanyar la fama de ser deliberadament cruel. Només jo puc saber com n'és, d'immerescuda!

M'he assegut a l'extrem de la llar oposat a aquell cap al qual avançava el meu propietari, i he omplert l'interval de silenci intentant acaronar la mare gossa, que havia deixat les seves cries i s'esmunyia com un llop pel darrere de la meva cama, amb el llavi caragolat cap amunt i les blanques dents humides a punt per mossegar la presa.

La meva carícia ha provocat un grunyit llarg, gutural.

—Serà millor que deixi la gossa tranquil·la —ha rondinat el senyor Heathcliff, gairebé a l'uníson, tot impedit demostracions més violentes de l'animal mitjançant una puntada de peu—. No està acostumada que l'amanyaguin, no està criada com a animal de companyia.

Llavors, caminant a grans gambades cap a una porta lateral, ha tornat a cridar:

—Joseph!

Joseph murmurava inintel·ligiblement en les profunditats del celler, però no ha mostrat cap intenció de pujar; així doncs, el seu amo s'ha submergit a cercar-lo i m'ha deixat sol, cara a cara, amb la ferotge bèstia i amb un parell de gos-

sos malcarats i peluts com ovelles, que compartien amb ella una zelosa vigilància sobre tots els meus moviments.

Sense cap mena de pressa per entrar en contacte amb els seus ullals, he restat assegut; però, imaginant que no podrien entendre els insults muts, malauradament se m'ha acudit de picar l'ullet i fer ganyotes al trio, i algun canvi de la meva fisonomia ha irritat tant la senyora que, de sobte, ha esclatat de fúria i ha saltat sobre els meus genolls. Jo l'he empès cap enrere i m'he afanyat a interposar la taula entre tots dos. Aquest comportament ha incitat tota la gossada a revoltar-se. Mitja dotzena de dimonis quadrúpedes, de grandàries i edats diverses, han sortit de fosques llodrigueres cap al centre de reunió. He notat que els meus talons i els faldons de la meva casaca eren els objectius predilectes de l'assalt; rebutjant els atacants més grans tan eficaçment com he pogut, amb l'atiador del foc, m'he vist obligat a demanar a crits l'ajuda d'algú de la casa per tal de restablir la pau.

El senyor Heathcliff i el seu criat pujaven els esglaons del celler amb una lentitud ofensiva. Crec que no han trigat ni un segon menys que de costum, tot i que l'estança era una autèntica tempesta de mossegades i esgarips.

Sortosament una habitant de la cuina ha actuat amb més diligència; una dona robusta, amb el vestit arromangat, els braços nus, les galtes enceses, s'ha precipitat entremig de nosaltres brandant una paella; i ha usat l'arma i la seva llengua amb tan bons resultats, que la tempesta s'ha apaivagat màgicament i només restava ella, agitada com un mar després d'un vendaval, quan el seu amo ha entrat a l'escenari.

—Què redimonis passa? —ha preguntat, mirant-me d'una manera que jo no podia suportar després d'un tracte tan poc hospitalari.

—Què redimonis, això mateix dic jo! —he remugat—. Un ramat de porcs posseïts no podien haver tingut més males intencions que aquests animals seus, senyor Heathcliff. Tant per tant, ja podria deixar les visites amb una bandada de tigres!

—Els no es fiquen amb les persones que no toquen res —ha replicat, posant l'ampolla davant meu i recol·locant la taula—. Els gossos fan bé d'estar alerta. Prendrà un got de vi?

—No, gràcies.

—No l'han pas mossegat, oi?

—Si ho haguessin fet, hauria deixat la meva marca en l'atacant.

Una mena de somriure ha distès el rostre de Heathcliff.

—Vinga, vinga —ha dit—, està neguitós, senyor Lockwood. Tingui, prengui una mica de vi. Els convidats són tan extremament escassos en aquesta casa que els meus gossos i jo, estic disposat a admetre-ho, amb prou feines sabem com els hem de rebre. Salut, senyor!

Amb una inclinació he correspost al brindis, començant a pensar que seria una follia fer morros pel mal comportament d'un ramat de gossos mal educats; d'altra banda, no estava disposat a permetre que l'individu es continués divertint a costa meva; perquè aleshores el seu humor havia adoptat aquesta modalitat.

Probablement mogut per prudents consideracions sobre la inoportunitat d'ofendre un bon llogater, ha suavitzat una mica el seu lacònic estil de menjar-se els pronoms i els verbs auxiliars, i ha introduït el que ha pensat que seria un tema d'interès per a mi, un discurs sobre els avantatges i els inconvenients del meu lloc de retir.

Pel que ha dit en els temes que hem tocat, m'ha semblat un home intel·ligent; abans de marxar a casa, m'havia animat fins al punt de pensar en una propera visita, demà mateix.

Era evident que ell no volia que repetís la meva intrusió. Hi aniré, tanmateix. És sorprenent com em sento de sociable comparat amb ell.